

LAGERMIDER I KORN, FRØ, HALM OG HØ

Fugtigt korn, frø, halm og hø på lager angribes af mikroskopiske svampe. Efter kort tid kommer der lagermider, som lever af at græsse på disse svampe. Deres ringe størrelse og evne til at overleve ugunstige vilkår i et hvilestadium bevirker, at de findes stort set overalt.

Høj fugtighed vil øge svampevæksten, og antallet af mider forøges ligeledes. Midernes store formerings- evne gør, at de hurtigt kan udnytte en gunstig situation.

Biologi

Lagermiderne er ganske små, hvidlige dyr - kun 0,1-0,6 mm lange. De ses bedst i mikroskop, men når der er rigtigt mange, kan de ses med det blotte øje (levende støv). Det er de samme arter af mider, der lever i både korn, frø, halm og hø. De danner samfund, som stort set kun består af seks forskellige arter af mider. Tre af disse, slægterne *Lepidoglyphus*, *Acarus* og *Tyrophagus*, græsser direkte på svampevæksten eller gnaver af kimen. Mider af slægterne *Tydeus* og *Cheyletus* er rov- mider, der lever af de tre førstnævnte arter. Mider af slægten *Tarsonemus* optræder også, men deres rolle kendes ikke fuldt ud.

Foto: SSL

En stor samling af lagermider, hver mide er 0,1 – 0,6 mm store.

Flere af midearterne kan formere sig ved temperaturer helt ned til 2°C. Fugtigheden er mere begrænsende for deres overlevelse: de behøver minimum 65% relativ luftfugtighed for at formere sig. Under gunstige forhold (temperaturer på 25°C og relativt høj luftfugtighed) er visse arter i stand til at forøge deres antal syv gange på en uge.

Skade

Midernes tilstedeværelse kan påvirke kornets kvalitet. Forekomst af mange mider får kornet til at lugte stikkende eller råddent, og nogle af arterne kan gnave kimen i kernerne. Derudover kan de nedsætte foder- værdien og forårsage diarré hos husdyr.

Ved håndtering af korn, halm og hø, der er angrebet af mider, hvirvles miderne op i luften og kommer i kontakt med øjne, næse og lunger. Nogle mennesker udvikler arbejdsmiljøbetingede allergiske reaktioner, f.eks. rindende øjne og næse eller astma-anfald. Mennesker med generende lagermideallergi bør undgå at komme i kontakt med korn, halm, hø og foderstoffer eller også bruge åndedrætsværn. Nyere undersøgelser tyder på, at forekomst af lagermider i kornbaserede fødevarer også kan være medvirkende til udvikling af allergiske reaktioner i befolkningen generelt.

Påvisning af lagermider

Sigt en håndfuld korn, halm eller hø i en almindelig køkkensigte og undersøg det støv, der falder igennem, med en lup. Miderne ses lettest på mørk baggrund. Der findes mere præcise påvisningsmetoder til laboratoriebrug.

Forebyggelse og bekæmpelse

Nedørring af varen og tør opbevaring er vigtig, hvis man vil undgå opformering af svampevækst og dermed et stort antal mider. Den sikreste måde er at tørre korn til et vandindhold på 13,5-14% eller derunder. Rapsfrø skal tørres til et vandindhold på max. 7,5%. Ved problemer med lagermideallergi bør nedtørringen ske straks efter høst, så lagermiderne ikke når at etablere sig.

Uanset hvor tør varen er fra start, vil den før eller siden indstille sig i ligevægt med den omgivende lufts fugtighed, hvilket betyder, at der kan vokse svampe. Derfor vil der komme lagermider i så godt som alt korn, halm og hø, der opbevares i længere tid her i landet, medmindre man gør en særlig indsats for at holde varen tør.

Koncentrationen af mider er størst i de fugtigste dele af kornpartierne. I løbet af vinteren absorberes der fugtighed i overfladen af et kornlager, og her samler miderne sig. Denne udvikling forstærkes, hvis kornet beluftes nedefra. Man bør jævnligt kontrollere kornet for forekomst af mider; det kan være en god ide at starte med kornets overflade.

Bekæmpelse af miderne alene ved gasning eller sprøjtning er ikke nogen løsning. Miderne er et symptom på, at der foregår en mikrobiel nedbrydning, og det er den, som er det egentlige problem. Svampewæksten kan stoppes eller forhindres ved ensilering eller tørring.